

УКРАЇНА ОЧИМА РОДИНИ МАЄВСЬКИХ (РОМАН МАРИНИ ЛЕВИЦЬКОЇ «КОРОТКА ІСТОРІЯ ТРАКТОРІВ ПО-УКРАЇНСЬКИ»)

(Назімова К. А., аспірант)
БДПУ, м. Бердянськ, Україна

Серед творів, написаних про українців і для українців, роман Марини Левицької «Коротка історія тракторів по-українськи» (2005) – письменниці, що народилася в родині українських біженців у таборі переміщених осіб, а зростала й формувалась як особистість вже у Великобританії часів після Другої світової війни. Саме це дозволило авторці зобразити в романі позицію британців щодо мігрантів, і показати життя самих мігрантів зсередини. Як зазначає Я. Поліщук, «Україну можна назвати повноправним персонажем цього твору, хоча й присутня вона не на першому плані сюжетного дійства. А все ж образ нашої вітчизни не випадковий, він знаходить достойне місце в цілому задумі твору» [2, с. 181].

У романі Україна постає у двох іпостасях: сучасна (це роздуми Маєвського щодо тяжкого життя Валентини на батьківщині: «Життя в Україні дуже важке <...> Нема хліба, нема туалетного паперу, нема цукру, нема каналізації, нема етики в громадському житті <...>. Як він може прирікати гарну жінку на таке життя?» [1, с. 4]) і минушина України, яка твориться з окремих спогадів, вражень родичів Надії (оповідача), а також промовляє зі сторінок писаної Маєвським історії тракторів. Словами того ж Я. Поліщука, «описана ним історія також цікава як спроба суб'єктивної, з альтернативних позицій емігранта викладеної історії модерної України, котра, якби не стала жертвою тоталітарного правління й не була розчавлена сталінським режимом, могла би зайняти гідну позицію в європейській цивілізації» [2, с. 183].

Україна для Людмили Маєвської – то тяжкий спогад про батьківщину, де вона, на жаль, була зайвою людиною («Людмилу вигнали з ветеринарного інституту – вона тепер була дочкою ворога народу. Її брата й сестру виключили зі школи» [1, с. 59]. «Їй було 23 роки й здавалося, що життя зайшло у безвихідь» [1, с. 61]), постійний страх голоду, який може повернутися, через що пані Маєвська з користю використовувала кожен сантиметр городу, засадивши його усім необхідним, а врожай консервувала, забиваючи комірчину «від підлоги до стелі» [1, с. 16]. Вона все життя заощаджувала на всьому, збираючи по копійчині, «це був її удар в око голодові, її затишний спокій уночі, її безпека, яку вона подарує дітям» [1, с. 18].

Доньки Маєвських – Віра та Надія, хоч і народились та вирости в одній родині, проте були абсолютно різними. Старша Віра – це «Дитина Війни», що разом з батьками пройшла трудовий табір Драхензее, де «сталось щось жахливе, що краще забути – краще не знати, що воно взагалі було сталось» [1, с. 295], потім переселення до Великобританії й життя, в якому «вони були занадто залякані» [1, с. 214], хоч «ніколи не порушували закону – ані разу» [1, с. 214]. Її Україна асоціюється з дитинством, а дитинство було не надто радісним. Надія – «Дитина Миру» – що зростала в спокійніших умовах, і «виросла вперта й неслухняна» [1, с.

295]. Для неї Україна була чимось далеким, екзотичним, чимось казковим, що містилось лише у родинних переказах та легендах.

Україна в романі виписана з усією реалістичністю, на яку спроможні українці-емігранти, «Сама ж Надія, головний персонаж і одночасно оповідач твору (це в її образі найбільше вгадуються автобіографічні мотиви), поєднує в собі українську та англійську ментальність, а її морально-світоглядні засади сформовані в 1960-х роках, під впливом лівого руху на Заході та фемінізму» [2, с. 182].

Як зазначає Я. Поліщук, «...історія тракторів перетворюється на історію людини, влади, сили й насильства» [2, с. 190]. «А доля України <...> стає переконливим доказом великої історичної драми, пережитої людством упродовж XX століття. <...> Хоча, звісно, авторці йшлося не про Україну насамперед. <...> Цей роман оповідає про сучасну людину та її типові колізії, зокрема з віднайденням забутого родинного коріння та відновленням щирих сімейних стосунків» [2, с. 191]. І ми в цьому цілком згодні з дослідником.

Література

1. Левицька М. Коротка історія тракторів по-українськи / Марина Левицька. – К. : Темпора, 2013. – 312 с.

2. Поліщук Я. Кохання і трактори / Ярослав Поліщук // Ревізії пам'яті : літературна критика / Я. О. Поліщук. – Луцьк : ПВД "Твердиня", 2011. – С. 180–191.